EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI'NIN 17. ZİRVESİ VE HANKENDİ BİLDİRİSİ

Tuğçe TECİMER

-

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Nedir?

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Türkiye, İran ve Pakistan tarafından, bölgesel entegrasyonu güçlendirmek ve ekonomik iş birliğini derinleştirmek amacıyla 1985 yılında kurulmuş olsa da, teşkilatın tarihçesi 1964 yılında İstanbulda kurulan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğine (KBİ) kadar gitmektedir. KBİ, doğrudan ekonomik kalkınmayı hedefleyen bir yapı olarak tasarlanmış ve 1977 yılında imzalanan İzmir Antlaşması ile kurumsal kimliğini ve yasal statüsünü kazanmıştır. Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği (KBİ), 1985 yılında EİTye dönüştürülerek daha geniş kapsamlı ve kurumsal bir çerçeveye oturtulmuş, bağımsız ve bölgesel kalkınma hedefleriyle yeniden yapılandırılmıştır. [1] EİTnin günümüzde 10 üyesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla Türkiye, İran, Pakistan, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Afganistandır.

Hankendi Bildirisi

Teşkilatın 17. Zirvesi 4 Temmuzda Azerbaycanın Hankendi şehrinde düzenlenmiş ve zirve sonunda kabul edilen kararlar Hankendi Bildirisi adıyla kamuoyuyla paylaşılmıştır.[2]

Bildiride, bölgesel iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik çok boyutlu politikaların benimsendiği görülmektedir. Bildiri, yalnızca mevcut sorunların tanımlanmasından ibaret kalmamakta; aynı zamanda geleceğe dönük stratejik vizyonun da ana hatlarını çizmektedir.

Hankendi Bildirisinde, Azerbaycanın Ermenistan işgalinden kurtarılan topraklarda yürüttüğü geniş kapsamlı imar faaliyetlerinin altı çizilmekte; bu bölgelerin yeniden inşa sürecinde ev sahipliği yaptığı üst düzey etkinliklerin memnuniyetle karşılandığı ifade edilmektedir. Yerinden edilmiş Azerbaycanlıların kendi topraklarına güvenli ve onurlu bir şekilde geri dönüş hakkı, uluslararası hukuk bağlamında bir kez daha teyit edilmiş ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) çerçevesinde kabul edilen İstanbul Deklarasyonuna atıf yapılmıştır.

Bildiride, 2026-2035 yıllarını kapsayacak yeni bir stratejik çerçevenin hazırlanması

konusunda mutabakata varılmıştır. Söz konusu vizyonun temel amacı, bölgenin insan sermayesi ile doğal kaynaklarını ortak refah doğrultusunda harekete geçirmek olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, ekonomik sürdürülebilirlik ile iklim değişikliğine karşı dirençli kalkınma, gelecekteki gündemin merkezine yerleştirilmiştir.

Azerbaycanın COP29a ev sahipliği yaparak küresel iklim diplomasisine katkıda bulunduğu belirtilmiş; Türkiyenin 2026 yılında düzenlenecek COP31 için adaylığına destek verilmiştir.

Bildiride, Orta Koridor üzerinde dijital altyapının güçlendirilmesi ve lojistik süreçlerin kolaylaştırılması amacıyla ortak bir dijital platformun kurulmasına karar verilmiştir.

Bildiride, turizmin bölgesel kalkınmadaki rolüne de özel vurgu yapılmış ve kültürel diplomasi bağlamında somut adımlar atılmıştır. Azerbaycanın Şuşa şehri 2026, Pakistanın Lahor şehri 2027, Türkmenistanın Merv şehri 2028, Kırgızistanın Karakol şehri ise 2029 yılı için EİT Turizm Başkenti ilan edilmiştir.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (EİT) 17. Zirvesinin en dikkat çekici gelişmelerinden biri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Cumhurbaşkanının zirveye katılımı olmuştur. Ersin Tatarın zirveye katılması; KKTCnin yalnızca Türk dünyasıyla sınırlı olmayan, daha geniş bölgesel ve uluslararası aktör olma yönündeki eğilimlerinin güçlendiğini göstermektedir. Bu gelişme, KKTCnin diplomatik statüsünün güçlendirilmesi yönünde atılan sembolik ancak anlamlı bir adım olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak EİTnin son zirvesi, teşkilatın geçmişinden günümüze kadar uzanan ekonomik ve stratejik hedeflerinin gelişimini yansıtan önemli bir dönüm noktası olmuştur. Hankendi Bildirisi, bölgesel entegrasyonu yalnızca ekonomik iş birliği düzeyinde değil, aynı zamanda diplomatik, kültürel ve çevresel boyutlarda da derinleştirmeye yönelik çok boyutlu bir vizyon ortaya koymaktadır. Özellikle Azerbaycanın kurtarılan bölgelerinde yürütülen imar faaliyetlerine verilen destek EİTnin siyasi gelişmelere ve Karabağa verdiği önemi göstermektedir. Bölgesel dayanışma ruhunun güçlendiği EİTnin 17. Zirvesinde ki gelişmeler, EİTnin gelecekte daha etkin ve bütünleşmiş bir bölgesel aktöre dönüşme potansiyeline işaret etmektedir.

[1]Selim Seçkin, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı: Potansiyeli ve Geleceği, *AVİM,* 20 Ocak 2020, https://avim.org.tr/tr/Analiz/EKONOMIK-ISBIRLIGI-TESKILATI-POTANSIYELI-VE-GELECEGI.

[2]Azerbaijans Foreign Ministry Issues Statement on Khankendi Communiqué Adopted at 17th ECO Summit, *Report.az*, 7 Temmuz 2025, https://report.az/en/foreign-politics/azerbaijan-s-foreign-ministry-issues-statement-on-khankendi-communique-adopted-at-17th-eco-summit/.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI'NIN 17. ZİRVESİ VE HANKENDİ BİLDİRİSİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 69. Temmuz 08. Erişim Kasım 19, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/EKONOMIK-ISBIRLIGI-TESKILATI-NIN-17-ZIRVESI-VE-HANKENDI-BILDIRISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır